

AZ ÖNKÉNTESÉK ÉS AZ EGYESÜLETI SZÉKTOR

Az önkéntesek milliónyian vannak, és az egyesületi szektor hatalmas munkaadó.

A számok és a valós lét

Ez nem is szám, hanem légió: Franciaországban az egyesületek száma 730 000 és 800 000 között mozog. És több, mint 60 000 új jön létre évente! Ez egy nagyon fontos előrelépés: 1970 előtt évente kevesebb, mint 20 000 újat hoztak csak létre. Az utóbbi években az egyesületek elsősorban a csoportos szabadidős tevékenységek, a sport területén, az idősek körében, és általánosságban megfogalmazva a modern elmagányosodás elleni harc jegyében fejlődtek elsősorban. Ami valószínűleg ennek a növekedésnek a fő oka.

Az egyesületi szféra költségvetése megközelíti a 300 milliárd frankot (csak összehasonlításképp, az állami költségvetés 1 600 milliárd). Több, mint húszmillió 14 év feletti személy egyesületi tag. Az egyesülési reflex nő a végzettségi szinttel: az érettségénél magasabb felsőfokú diplomával rendelkezők (vagy ilyen személlyel élők) 60 százaléka tagja valamely egyesületnek, míg a felsőfokú végzettséggel nem rendelkezők mindössze 30 százaléka az.

Franciaországban az egyesületi szféra az elsők között van a foglalkoztatók sorában: 110 000 egyesület 1,2 millió személyt foglalkoztat, azaz 960 000 munkavállalót, ha a „teljes idejű foglalkoztatás” megfelelőjét vesszük figyelembe. Magától értetődően az egyesületek a Gazdasági és Szociális Tanácsok elsőszámú alkalmazói. Jó-e ez? Nem tudni. De ezeknek a Tanácsoknak a 35 százaléka az egyesületekben van. És az egyesületek hoztak létre 40 000 ún. ifjúságfoglalkoztató munkahelyet...

S mindebbe még nem számoltuk bele az önkéntes dolgozókat. Paradox dolog számszerűsíteni az önkéntes munkavállalást, de hasznos. Gazdasági értékét is kiszámolták: becslések szerint 1 millió teljes munkaidős foglalkoztatásnak felel meg!

Mindez persze nem ment zökkenőmentesen. Főképp a munka törvényével kapcsolatban merülnek fel problémák, mivel azt nem mindig tartják be, főképp a kisméretű egyesületekben, mert elvesztik a fonalat az eljárások bonyolult útvesztőjében.

Az egészségügy és szociális gondozás 560 000 foglalkoztatottat alkalmaz (azaz 380 000 teljes munkaidős foglalkoztatásnak megfelelő foglalkoztatás). Igen, a francia szociális munkások több mint felét egyesületek alkalmazzák. Igaz, hogy az egyesületek mindig is példát mutattak ezen a téren az államnak... És az is igaz, hogy amilyen mértékben az állam visszahúzódik bizonyos feladatok tekintetében, az egyesületek átveszik helyét (Katolikus se-

gélyegylet, Emmaus, A Szív vendéglője, Népi segélyegylet, Cimade...). Éppen ezért nem szabad rögtön kijelenteni, hogy az egyesületek fejlődése feltétlenül jó jel...

Az oktatási szférában 167 000-en vannak fizetett dolgozóként (az állomány 10 százaléka). Sokan vannak a magániskolákban, és számos olyan felsőoktatási intézményben is, amelyeket egyesületek kezelnek.

A kultúra és a sport 85 000 egyesületi dolgozót foglalkoztat. Ez viszonylag kevés, de figyelem: ez a két szektor az egyesületi közegben tevékenykedő önkéntesek közel felét teszi ki, és ugyanígy ebben a szektorban található a legtöbb egyesület – bár gyakran nagyon kicsik (a kistelepek sporttevékenysége, valamint a számos kulturális egyesülete ide tartozik...).

A viszony az egyesületek és a közigazgatás között sokat fejlődött annak elismerése óta, hogy magánszervezet is lehet közszolgálati feladattal megbízva. Olyannyira, hogy túlságosan gyakran az egyesület nem más, mint az állam világi karja. Ez nem feltétlenül egészséges. Ez magyarázza ugyanakkor, hogy 1995-ben a közpénzek fedezték az egyesületi mozgalom forrásainak 58 százalékát, azaz 166 milliárd frankot.

Az egészségügyi és szociális szféra az egyesületek teljes költségvetésének 53 százalékát teszi ki. A szociális tevékenység terén az egyesületek 22 000 szervezetet tartanak kézben, melynek kapacitása 1 200 000 ágy!

A sport terén: 14 millió sportengedélyt adnak ki. Ezek a szövetségek egyesületek.

A környezetvédelem terén az egyesületek majdnem teljesen be lettek építve az állami gépezetbe. Szerepet kaptak a nemzeti tanácsokban (a vízügyi, nukleáris biztonsági és tájékoztatási nemzeti tanácsokban, a vadászati és növényvédelmi megyei tanácsokban, a tájvédelmi bizottságokban, stb.). Például a helyi vízügyi bizottságok tripartit szervezetek (az állam, a helyi önkormányzatok és a felhasználók képviselőivel), így tehát az egyesületek nagy szerepet játszanak bennük. Az egyesületeknek jogukban áll természetvédelmi területet kezelni, és természetesen a települési egyesületek kezében van a vadászat, megkapva olyan előjogokat, amelyeket normális esetben a közhatalomnak tartanak fenn, mint például a tulajdonosokra nézve kötelező egyoldalú döntések meghozatalának jogát.

Hogyan is működik?

Az egyesületekre vonatkozó törvényhozás valójában csak logikus folyománya az Alkotmánynak, amely kiemeli a gyülekezés és a gondolati szabadság jogát. Rendszerünk alapja, hogy az állampolgárnak, az állam létrehozójának, nem kell engedélyt kérnie a gondolkodáshoz, a

helyváltoztatáshoz, a beszédhez és a gyülekezéshez. És nem is kell tetteivel elszámolnia: kizárólag a törvények megsértése esetén. Több van ebben, mint a „mindenki egyenlő” elvének továbbvitele, hiszen egy nem demokratikus rendszerben az egyenlő állampolgárok elszámoltathatók lennének az állammal szemben. Nekünk nem kell elszámolnunk: a gyülekezési jog, a gondolat szabadsága és az egyesülési jog demokráciánk alapjait képezik.

Épp ezért van bárkinek joga egyesületet alapítania anélkül, hogy be kellene menni a rendőrprefektúrára azt bejelenteni. És az, hogy milyen formát kapjon az egyesület, szintén teljesen szabad választás tárgya. Nyilvánvalóan persze finomítani kellene a képet. Először is, a gonosztevők egyesületei, vagy azok, amelyek célja az állam biz-

tonságát veszélyezteti (kémkedés, terrorizmus) meg vannak tiltva. Továbbá, legyünk egy kicsit komolyabbak, hiszen ha valós tevékenységet akarunk, jobb, ha biztosítást is kötnek; ha pedig már pénzt, munkahelyeket, ingatlanvagyonot is kell kezelni, szükséges a „jogi személyiség”, valamint a közös szabályok (számviteli, adóbevallási, társadalombiztosítási szabályok) betartása. Íme az okok, amelyek miatt elkerülhetetlen lehet bejelenteni az egyesület létrejöttét.

De ha csak kártyázni és perselyezni akarnak ahhoz, hogy évente egyszer barátok közt elmenjenek utazni, egyáltalán nincs szükség azt kidoboltatni a prefektussal. Kivéve, ha meg akarják hívni, hogy legyen ő a negyedik!

